

*Марта Нешкових**

*Институт за историју природних наука,
Кинеска академија наука, Народна Република Кина*

ВИШЕДИМЕНЗИОНАЛНА БЕЗБЕДНОСТ У ПРАКСИ МУАЈ ТАЈА**

Сажетак

Овај рад анализира борилачку вештину муај тај као културну праксу која указује на мултидимензионални карактер људске безбедности. Иако је историјски био превасходно повезан са ратовањем, муај тај данас обухвата више међусобно повезаних домена безбедности: физички, економски, здравствени и онтолошки. Полазећи од етнографског материјала и историјске анализе, у раду показујем како је развој муај таја обликован начинима на које је тајландско друштво разумевало и одговарало на различите облике несигурности од војних претњи и економске нестабилности до егзистенцијалне неизвесности. Практике муај таја омогућавају стицање прихода, телесну дисциплину и ритуализоване облике отпорности који се протежу како у сферу заједничког живота, тако и у домен космолошке оријентације. Поред аутохтоне перспективе, анализа обухвата и перспективе страних практичара, указујући на сусрет националних наратива и проживљених искустава. Рад закључује да је безбедност у муај тају суштински парадоксална: исте праксе које граде отпорност и континуитет истовремено производе нове облике рањивости.

* Имејл адреса: martaneskovic@ihns.ac.cn; ORCID: 0000-0001-6883-9556.

** Ово истраживање обављено је у оквиру постдокторског програма при Институту за историју природних наука Кинеске академије наука.

Кључне речи: мултидимензионална безбедност, борилачке вештине, муај тај, отпорност и рањивост, културно наслеђе, етнографија спорта.

УВОД

Главна потешкоћа у дефинисању безбедности лежи у помирењу институционално дефинисаних оквира овог појма са настојањима да се обухвати начин на који људи сами доживљавају и разумеју безбедност. Изазов произлази из недостатка јасног начина за обраћање човечанству као целини оквира који би истовремено обухватио његову разноликост и подстакао мобилизацију појединаца на личном нивоу у циљу колективне добробити. Последњих година, овај проблем је довео до формулисања све обухватнијих концепција безбедности усмерених на човека, које настоје да укључе све чиниоце које појединци доживљавају као релевантне за сопствени осећај сигурности и стабилности.

За истраживачки предмет овог чланка сам изабрала културни процес који, по мом мишљењу, на посебно јасан начин одражава ово проширено схватање безбедности: трансформацију улоге борилачких вештина у савременом друштву. Некада превасходно везане за војну безбедност, борилачке вештине данас далеко превазилазе оквире бојног поља. Оне доприносе свакодневној физичкој безбедности кроз праксе самоодбране, економској безбедности као део глобалне спортске и забавне индустрије, здравственој безбедности кроз унапређење физичког и психолошког благостања, као и отпорности заједница кроз културне и образовне форме деловања. Поред тога, борилачке вештине пружају и дубљи, онтолошки облик безбедности, јер кроз телесну дисциплину, ритуализовану праксу и јасно артикулисане односе ауторитета и припадности, укључују појединце у специфичан морални и космолошки оквир, у којем се рањивост не негира, већ се са њом суочава кроз контролисану изложеност ризику и телесном напору (Nešković 2024; Nešković 2025). У том смислу, ове праксе одражавају разумевање људског постојања као процеса обележеног телесном рањивошћу, друштвеном међузависношћу и сталном потребом за оријентацијом у условима неизвесности. У теоријском смислу, анализа у овом

чланку се ослања на Гиденсов (Giddens 1991) концепт онтолошке безбедности, који он дефинише као поверење у културни континуитет друштвеног поретка. Иако Гиденс посебан нагласак ставља на улогу наратива у одржавању идентитета сопства, у овом раду се показује да пракса и отеловљено искуство имају подједнако значајну улогу у егзистенцијалном утемељењу појединца. У случају борилачких вештина, а посебно муај таја, онтолошка безбедност не обликује се искључиво кроз идентитетске наративе, већ се активно култивише кроз ритуализовану и телесно захтевну дисциплину борбе, тренинга и издржљивости.

Полазећи од ових увида, рад поставља следећа истраживачка питања: на који начин се муај тај историјски развијао од борбене праксе на бојном пољу до кодификованог спорта и облика националног културног наслеђа? Како, кроз свакодневну праксу, економске стратегије преживљавања и ритуалне форме, артикулишу различите димензије безбедности, попут физичке, економске, здравствене и онтолошке безбедности? Најзад, на који начин ове димензије откривају парадокс безбедности, при чему настојања усмерена ка јачању отпорности истовремено производе нове облике рањивости?

ТЕОРИЈСКИ ОКВИР

Студије безбедности већ дуго се суочавају са питањем домета и садржаја самог појма безбедности. Како наводе Бузан, Вевер и де Вајлд (Buzan, Wæver, and de Wilde 1998, 3–5), Стивен Волт (Walt 1991) је заступао становиште да би безбедност требало да остане превасходно усмерена на рат и употребу силе, упозоравајући да би њено проширивање могло подрити њену интелектуалну кохерентност. Овакво гледиште одражавало је наслеђе Хладног рата, у оквиру којег је појам безбедности у највећој мери био сведен на опстанак државе, нуклеарну равнотежу моћи и геополитичке односе. Насупрот томе, Улман (Ullman 1983) је указао да и озбиљна нарушавања друштвеног благостања могу представљати питања безбедности, док је Бузан (Buzan [1983] 1991) померио аналитички фокус ка вишеструким референтним објектима и различитим секторима безбедности. Ове ране теоријске помаке Бузан, Вевер и де Вајлд (Buzan, Wæver, and de Wilde 1998) тумаче као почетне кораке у

„проширивању” истраживачке агенде студија безбедности. Они уводе констелациони оквир¹ који превазилази уско разумевање безбедности као војне одбране и ставља нагласак на међусобну повезаност различитих безбедносних сектора, уместо њиховог тумачења као изолованих целина. Аутори издавају пет кључних сектора безбедности: војни, политички, економски, друштвени и еколошки и тврде да претње у сваком од ових домена могу постати питања безбедности уколико се артикулишу као егзистенцијалне претње по одређени референтни објекат. У оквиру њиховог конструктивистичког приступа, безбедност се не схвата као објективно стање, већ као друштвена пракса: одређена питања постају безбедносна кроз друштвене интеракције, односе моћи и начине на које се јавно артикулишу и тумаче. Према мишљењу аутора, овакав приступ ствара проширено аналитичко поље, а да се при том појам безбедности не губи у теоријској нејасноћи. Слично проширење аналитичког поља присутно је и у истраживањима урбане безбедности, где се мултидимензионални приступ повезује са културним обрасцима и практичним плановима управљања безбедношћу у градовима (Ћурчић 2024). На нивоу војних институција, ово проширење се огледа у образовним и организационим процесима кроз које се производе институционални капацитети за деловање у променљивом безбедносном окружењу, укључујући све израженију интеграцију напредних технологија у системе војне обуке (Vuletić 2025).

Антрополошка истраживања додатно су продубила ову критику, смештајући појам безбедности у дуготрајне интелектуалне традиције и указујући на њене неравномерне друштвене ефекте. Како истиче Голдстин (Goldstein 2010, 489–493), иако је период након 11. септембра 2001. године појачао глобалну „опседнутост” безбедношћу, питања очувања поретка и заштите живота већ дуго представљају једно од темељних упоришта политичке теорије и процеса изградње државе (Goldstein 2010, 490). Хобс је порекло државе видео у страху, тврдећи да појединци одустају од дела својих слобода и преносе их на суверена лица у замену за заштиту од хаотичног „природног

¹ Констелациони приступ полази од претпоставке да безбедност не произлази из статичних јединица, већ из динамичне међусобне игре њихових деловања и односа (Buzan, Wæver, and de Wilde 1998, 191).

стања” (Hobbes [1651] 2003). Монтескје, иако заговорник либералног уређења, такође је страх овога пута од тираније сматрао кључним темељем политичког поретка (Montesquieu 1979; Robin 2004). Маркс (Marx [1843] 1967), насупрот томе, безбедност није тумачио као заштиту од природе или деспотске власти, већ као производ капиталистичког отуђења, у којем држава функционише као гарант егоистичног грађанског друштва (Der Derian 2009). Током двадесетог века, ова интелектуална наслеђа обликовала су доктрине националне и колективне безбедности, које су касније доведене у питање увођењем концепта људске безбедности од стране Програма Уједињених нација за развој (United Nations Development Programme [UNDP] 1994). Голдстин даље указује да, иако су „проширивачи” истраживачке агенде допринели концептуалном отварању поља безбедности, неолибералне државе настављају да дају примат претњама попут тероризма, истовремено се повлачећи из система социјалне заштите и пребацујући одговорност „самообезбеђивања” на појединце. Конструктивистички приступ Копенхашке школе (*Copenhagen school*) додатно разјашњава овај помак, показујући да је претварање одређених питања у питања безбедности друштвено конструисан и у великој мери самореференцијалан процес. Ипак, Голдстин наглашава да овакви, претежно државоцентрични оквири, систематски маргинализују потчињене друштвене групе и алтернативне гласове, укључујући аутохтоне заједнице, жене и сиромашне. Критичка антропологија безбедности, закључује он, доприноси разумевању овог проблема управо тиме што показује како се безбедност производи, оспорава и проживљава у свакодневним односима моћи, враћајући је у аналитички фокус као друштвено укоренењено искуство обликовано конфликтним интересима, неједнаким односима моћи и различитим друштвеним позицијама (Goldstein 2010).

Паралелно са овим критичким помацима, Извештај о људском развоју Програма Уједињених нација за развој из 1994. године формулисао је концепт људске безбедности кроз седам „стубова”: економски, прехранбени, здравствени, еколошки, индивидуални, друштвени и политички. Овим приступом референтни објекат безбедности померен је са државе на појединца, уз нагласак да су у дотадашњим, државноцентричним приступима безбедности легитимне бриге

обичних људи за сопствену сигурност у свакодневном животу биле маргинализоване. Људска безбедност је дефинисана као слобода од хроничних претњи попут глади, болести и репресије али и као заштита од изненадних поремећаја који нарушавају ток свакодневног живота (UNDP 1994, 22–23).

Ипак, како указује Парис (Paris 2001), овако широко схваћен појам безбедности отворио је озбиљне проблеме концептуалне прецизности. Попут одрживог развоја, људска безбедност постала је концепт који ужива широку подршку, али који измиче прецизном теоријском одређењу. Њене свеобухватне формулације, које обухватају распон од физичке сигурности до психолошког благостања, оставиле су доносиоцима одлука ограничене могућности за јасно постављање приоритета, јер нису нудиле јасне критеријуме за усмеравање политичког деловања. Истовремено, ова ширина умањила је аналитичку јасноћу у истраживачком пољу. Стога Парис људску безбедност оцењује као „изузетно широку и нејасну” (Paris 2001, 88), постављајући питање да ли је реч о стварном парадигматском заокрету или пре о реторичком проширењу без значајнијих аналитичких последица. Упркос овим критикама, и концепт људске безбедности и критичке студије безбедности деле један кључни теоријски помак: напуштање искључиво државоцентричне перспективе и постављање појединца у средиште анализе безбедности (Newman 2010). Чини се, међутим, да напетост између ширине и кохерентности остаје трајно присутна проширена агенда која носи ризик концептуалне нејасноће, док сужење појма безбедности на војне претње доводи до занемаривања управо оних димензија које је концепт људске безбедности настојао да уведе у аналитички фокус.

Ослањајући се на своје искуство сарадње са Светском академијом уметности и наука, која је у партнерству са Фондом Уједињених Нација за људску безбедност (*UN Trust Fund for Human Security*) учествовала у кампањи Људска безбедност за све (*Human Security for All*), стекла сам кратак, али значајан увид у то како се ове напетости манифестују у практичном деловању. Кампања је људску безбедност поставила као трансдисциплинаран и инклузиван референтни оквир, у оквиру којег је постојао простор за различите приступе и интерпретације. Међутим, управо та отвореност значила је да су актери настављали да делују и говоре полазећи превасходно од сопствених професионалних и

дисциплинарних перспектива, користећи концепт као заједничку референтну тачку, али не нужно и као средство дубљег аналитичког усаглашавања. Из ове перспективе, вредност концепта људске безбедности не лежи у његовој способности да понуди јединствен и затворен теоријски модел, већ у томе што функционише као аналитичка призма кроз коју је могуће сагледати начине на које се безбедност перципира, практикује и проширује у различитим друштвеним доменима.

У овом раду, уместо да доследно следим парадигму људске безбедности, доводим је у дијалог са искуственом праксом и другим токовима студија безбедности, како бих померила анализу са нормативног концепта људске безбедности ка испитивању начина на које се безбедност конкретно проживљава и обликује као вишедимензионални домен. За потребе овог истраживања, као посебно значајне издвајам следеће димензије: војну безбедност; физичку безбедност остварену кроз праксе самоодбране; здравствену безбедност у превентивном и рехабилитационом смислу, укључујући и психолошке аспекте менталне отпорности и стабилности идентитета; као и, коначно, онтолошку безбедност,² схваћену као дубљи осећај смисла, сврхе и континуитета који се обликује кроз отеловљене праксе. Полазећи од примера борилачких вештина, показујем да саме културне праксе могу функционисати као механизми кроз које се са несигурношћу суочава и о њој преговара на више нивоа – индивидуалном, заједничком и друштвеном.

Антрополошка истраживања имају изразит потенцијал да укажу на вишедимензионални карактер безбедности и несигурности. У овом раду, несигурност се не разуме као пуко одсуство безбедности, већ као проживљено стање неизвесности, рањивости и изложености ризику, из којег различите форме безбедности тек настају. У зборнику који су уредили Густерсон (*Hugh Gusterson*) и Бестеман (*Catherine Besteman*), а који се бави друштвеном и егзистенцијалном небезбедношћу у савременој америчкој свакодневици, аутори истичу да је небезбедност постала једно од одређујућих обележја савременог америчког друштва

² Поред већ наведене Гиденсове дефиниције онтолошке безбедности, ослањам се и на став Веконија (Vékony 2020), према којем је „онтолошка безбедност стање у којем се појединац осећа сигурним у сопственом постојању”.

(Gusterson and Besteman 2009). За разлику од периода Хладног рата, када је небезбедност превасходно била схваћена као војна претња, данас се она проживљава кроз више међусобно испреплетених димензија и у српском језику се пре назива несигурношћу: економску нестабилност, друштвену фрагментацију, страхове повезане са различитошћу, миграционе анксиозности и онтолошку рањивост. Како аутори показују, несигурност није јединствен феномен, већ сложено стање дубоко укоревљено у свакодневном животу, које истовремено обликују неолиберални режими рада, приватизовани и ограђени стилови живота, глобални „рат против тероризма”, као и религијске апокалиптичке имагинације. Овакав вишедимензионални аналитички оквир пружа чврсту основу за разумевање начина на које се културне праксе развијају у циљу изградње отпорности у условима свеобухватне несигурности. Борилачке вештине представљају јасан пример таквих пракси. Оне обликују тело као место отпора физичкој претњи, али истовремено превазилазе оквире пуке одбране, нудећи традиције дисциплинованог вежбања утемељене у линијама преноса и методолошкој доследности, које доприносе очувању здравственог, економског и онтолошког благостања. Кроз ритуал, оне одржавају културне традиције које учвршћују осећај припадности и смисла, док кроз подучавање и извођење, стварају изворе егзистенције и облике солидарности који ублажавају економску и друштвену нестабилност. Сагледане у ширем контексту неолибералне глобализације, милитаризације и културног отуђења, борилачке вештине се, стога, могу разумети не само као системи борбе, спорта или самоодбране, већ као отеловљени одговори на несигурности које обележавају савремени живот.

МЕТОДОЛОГИЈА

Овај рад се ослања на постојећа антрополошка истраживања муај таја, као и на сопствени етнографски теренски рад, с циљем да се испитају различите димензије кроз које ова популарна тајландска борилачка вештина артикулише питања безбедности. Теренско истраживање обухвата две године континуираног тренинга муај таја у Кини (2023–2025), под вођством професионалних тренера са Тајланда, као и два одвојена двонедељна истраживачка боравка на Тајланду, током којих су

посећени бројни реномирани такмичарски клубови у Бангкоку, Патаји и Чијанг Мају. Емпиријски, овај чланак представља аналитички утемељен почетни корак у оквиру ширег етнографског истраживачког пројекта. Уместо свеобухватне, дуготрајне етнографије усредсређене на један истраживачки локалитет, рад нуди концептуално и интерпретативно мапирање различитих домена безбедности, онако како они постају видљиви кроз праксу, наративе и институционалне оквире. Будућа истраживања имају за циљ да ову анализу продубе кроз продужено учесничко посматрање, етнографске вињете и материјал заснован на интервјуима.

Анализа је утемељена у социокултурној динамици муај таја и показује како се његове безбедносне димензије могу разумети кроз етнографске увиде и релевантну литературу. Дискусија обухвата више тематских целина: историјске и савремене везе муај таја са националном безбедношћу; начине на које ова пракса обезбеђује економску сигурност кроз професионалне каријере и транснационалне мреже; њену улогу у изградњи физичке безбедности посредством овладавања телесном дисциплином и вештинама самоодбране; допринос здравственој безбедности кроз физичку спремност, издржљивост и терапијске праксе, укључујући развијање менталне отпорности и самодисциплине; као и њен капацитет да обезбеди онтолошко утемељење кроз ритуал, религијска уверења и културне праксе које муај тај смештају у шири морални и космолошки поредак. У овом аналитичком оквиру, психолошка димензија не издваја се као засебна категорија. Аспекти попут менталне отпорности, самодисциплине и емоционалне регулације разматрају се у оквиру здравствене безбедности, док су дубље димензије идентитета, припадности и егзистенцијалне сигурности обухваћене појмом онтолошке безбедности. Посебна пажња посвећена је и перспективама страних практиканата, које су аналитички значајне јер показују како се овај сложени друштвени простор у почетку перципира кроз призму тајландских националних наратива, као и на који начин се ти наративи преобликују у сусрету са проживљеном праксом. Завршно, рад указује на парадоксе безбедности који се јављају кроз различите димензије анализе, показујући да механизми који обезбеђују заштиту и стабилност истовремено могу производити нове облике рањивости и неизвесности.

ОД РАТНЕ ВЕШТИНЕ ДО КОДИФИКОВАНОГ СПОРТА

Муај тај је дуго био повезан са историјом ратовања и националне одбране Тајланда. У процесима његове институционализације и херитизације, званични наративи га представљају као основну вештину неоружане борбе тајландских војника, утемељену у праксама са бојног поља и касније кодификовану у приручницима попут Чупасата (*Chupasat*). У овим приручницима наглашавана је употреба целог тела као оружја, вођена јединством „ума, тела и духа” (Nation Thailand 2024) што се и данас често наводи у приказима муај борана, представљеног као историјска претеча муај таја (Saengsawang, Siladech, and Laxanaphisuth 2015). Један од најранијих спољашњих извора о тајландским борилачким вештинама потиче од Симона де ла Лубера (la Loubère 1693), који је током боравка на двору у Ајутаји забележио организоване боксерске борбе и друге борилачке приказе. Каснији историчари, међу којима су Бејкер и Фонгпаичит (Baker and Phongraichit 2017), ове догађаје смештају у шири оквир дворске фестивалске културе. Иако овакви извори сведоче о постојању формализованих техника неоружане борбе, они не пружају поуздане доказе да је традиционални бокс чинио систематизовани програм борбене обуке на бојном пољу. Према наративима Међународне федерације муај тај асоцијација (*International Federation of Muaythai Associations – IFMA*), владавина краља Прачао Суа (*Prachao Sua*) (1697–1709) означава важну прекретницу, у којој се бокс постепено помера од ратне вештине ка такмичарској пракси. У тим причама, сам краљ се појављује као борац који је, под псеудонимом, учествовао у сеоским надметањима, чиме је допринео ширењу муај таја изван искључиво војног контекста (Nation Thailand 2024). Легенда о Наи Каном Дтому (*Nai Khanom Dtom*), који је 1774. године као ратни заробљеник наводно поразио десет бурманских бораца, додатно је учврстила представу муај таја као праксе повезане са чашћу, издржљивошћу и националним идентитетом.

Тајландска војска наставила је да подстиче развој муај таја као система борбе прса у прса, укључујући га у војну обуку, док се истовремено његова популарност ширила међу цивилним становништвом. Током тридесетих година XX века,

муај тај је званично кодификован: напуштено је обмотавање шака конопцима, уведене су рукавице, рунде и тежинске категорије, а такмичења су усклађена са правилима међународног бокса. Од тог периода, муај тај се обликује као професионални спорт, али и као културна пракса доступна широј јавности. Данас се он практикује широм света као борилачки спорт, метод самоодбране и фитнес-животни стил, док у Тајланду представља значајно поље економских могућности, културног наслеђа и националног престижа (Vail 2014; Saengsawang, Siladech, and Laxanaphisuth 2015). Ова историјска кодификација створила је основу за касније интерпретације прошлости муај таја, нарочито оне које га укључују у шири национални историјски наратив. Вејл (Vail 2014) указује да су историјски извори о тајландском боксу (*muay*) изузетно оскудни, те да је историја какву данас познајемо у великој мери резултат модерних реконструкција, усмерених ка успостављању „аутентичне” традиције у служби тајландског национализма. Поједини догађаји су селективно уздигнути у статус кључних историјских тренутака нарочито они који повезују *muay* са краљевском влашћу и политиком такозване „театар-државе” Сијама у којој су ритуал, спектакл и телесна изведба били кључни механизми политичке легитимизације. Међутим, истовремено је очувана слика ове праксе као народне, кроз истицање њене регионалне разноликости и представљање као перформативног отеловљења сијамског ратничког духа. Према Вејлу, чак су и саме категорије муај борана (*Muay Boran*) и муај таја (*Muay Thai*) накнадне конструкције, будући да се изворна пракса једноставно називала *muay*. Упркос каснијим националним наративима, најранији записи, како Вејл наглашава, описују *muay* пре свега као облик наградне борбе, праћене клађењем и организоване као вид забаве током ритуалних догађаја које су подржавали локални моћници или краљевски двор (Vail 2014, 515).

За потребе овог истраживања кључно је то што се муај тај и даље представља као вештина настала из рата (Vail 2014; Saengsawang, Siladech and Laxanaphisuth 2015), што је наратив који се упорно репродукује и у популарним и у званичним дискурсима. Савремени промотери, попут организације Једно првенство (*ONE Championship*), редовно наглашавају ово борилачко порекло вештине приликом организовања догађаја на стадиону Лумпини (*Lumpinee*) у Бангкоку, чиме се додатно учвршћују процеси

херитизације и брендирања муај таја као националног културног наслеђа представљеног глобалној публици. Од почетка XX века, технике *muay* постепено су стандардизоване у оквирима модерног спорта муај таја и прилагођене не више условима преживљавања, већ естетским критеријумима, систему бодовања и захтевима безбедности, уз увођење правила чији је циљ заштита бораца. Овај процес стандардизације учврстио је наратив о трансформацији, у оквиру којег се *muay* преобликује не само као ратна борилачка вештина, већ и као регулисана пракса самоодбране и спортског надметања. Истовремено, широка прихваћеност кодификације допринела је томе да муај тај постане не само национални симбол, већ и важан извор егзистенције за велики број његових практичара.

ЕГЗИСТЕНЦИЈА, ГЛОБАЛИЗАЦИЈА И НАЦИОНАЛНИ ПРЕСТИЖ

Данас муај тај истовремено представља живу културну традицију укореењу у локалним, свакодневним праксама и професионални спорт који обезбеђује егзистенцију борцима, а Тајланду доноси међународни престиж. Многи професионални борци почињу да тренирају и такмиче се већ у раном детињству, најчешће са циљем да допринесу издржавању породица које живе у економски несигурним условима. Док неки потичу из утемељених борилачких лоза, други улазе у свет муај таја и супротно жељама својих породица, вођени снажном приврженошћу самој пракси и надом у друштвени успон. Историјски извори помињу боксерске званичнике са титулом муен (*muen*) средњим рангом у традиционалној тајландској хијерархији и указују на то да је изузетна вештина у рингу могла да отвори путеве ка друштвеном напретку још пре неколико векова (Vail 2014, 515–520).

Ипак, за већину тајландских бораца данас економска сигурност остаје изразито крхка. Борци су најчешће уговорно везани за професионалне клубове, при чему менаџери организују мечеве и задржавају значајан део зараде. Награде на домаћим такмичењима за тајландске држављане често су скромне, а учесталост борби недовољна да би обезбедила стабилан и предвидив приход. Иако многи започињу каријеру веома рано, одржавање егзистенције захтева дуготрајно излагање интензивним телесним напорима: свакодневне тренинге, строге режиме скидања

килограма и борбе упркос повредама. На тај начин, тело борца постаје истовремено извор прихода и место његовог постепеног трошења, јер је економски опстанак директно условљен способношћу да се настави са борбама упркос дугорочним физичким последицама.

Професионализација муај таја није се одвијала искључиво у цивилној сфери, већ и у оквиру тајландске војске. Краљевска тајландска армија (*Royal Thai Army – RTA*) последњих година поново афирмише муај тај као метод обуке, али и као симбол тајландског борилачког наслеђа. У фебруару 2023. године, начелник Генералштаба наложио је укључивање муај таја у наставне програме војних школа, наглашавајући његову улогу у обликовању физичког и моралног карактера војника (*Nation Thailand 2023a*). До септембра исте године, представници РТА интензивирали су међународну промоцију муај таја кроз партнерства са стадионом Лумпини и Министарством културе, повезујући ове активности са тајландским иницијативама у оквиру УНЕСКО (*United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization – UNESCO*) (*Nation Thailand 2023b*). Истовремено су уведени стандардизовани курсеви за инструкторе са такозваном „Ц лиценцом”, намењени војницима, што указује на даљу институционализацију и педагошко ширење ове вештине унутар војних структура (*Nation Thailand 2024*). С друге стране, и сам муај тај бива мобилисан као средство промоције војске. У том контексту често се истиче пример Буакава Бенчамека (*Buakaw Banchamek*), једне од најпознатијих фигура савременог муај таја и припадника резервног састава РТА, који је током заједничких војних вежби Кобра Голд (*Cobra Gold*) 2023. и 2025. године учествовао у обуци америчких војника. Ови догађаји додатно учвршћују позицију муај таја као инструмента „меке моћи” Тајланда и као медијума кроз који се борилачко наслеђе укршта са војном дипломатијом (*Khaosod English 2023*).

Глобализација је имала значајну улогу у преобликовању друштвеног простора муај таја. Тајланд данас привлачи велики број страних практичара који се одлучују на дугорочан боравак у овој земљи ради продубљеног и редовног тренинга. Један део њих настоји да изгради професионалну каријеру, ступајући у уговорне односе са теретанама које организују и промовишу борбе на престижним местима, попут стадиона Лумпини и Рацадамнерн (*Rajadamnern*). Други, међутим, комбинују тренинг

са занимањима која нису непосредно повезана са спортом као што су информационе технологије или дигитални медији користећи флексибилност рада на даљину како би свакодневну праксу муај таја одржали као облик животног стила. Овај спој професионалних и „лајфстајл” практичара јасно показује на који начин муај тај отвара различите могућности економске покретљивости и омогућава појединцима, било активним борцима, било дугорочним ентузијастима, да обликују идентитете дубоко укорењене у овој пракси, чак и изван професионалног такмичарског оквира. Глобални престиж муај таја огледа се и у каријерним путањама најуспешнијих тајландских бораца, који често прелазе у међународне дисциплине као што су кик-бокс или мешовите борилачке вештине, да би се, најчешће око тридесете године живота, повукли из активног такмичења. Након тога, многи од њих отварају сопствене клубове или путују широм света као инструктори у Сједињеним Америчким Државама, Јапану, Сингапуру или Кини. Њихов ауторитет не произлази искључиво из такмичарских резултата, већ и из чињенице да су од најранијег узраста били уроњени у специфичан тајландски етос тренинга, дисциплине и телесног обликовања.

ЕГЗИСТЕНЦИЈАЛНО УТЕМЕЉЕЊЕ КРОЗ РИТУАЛЕ МУАЈ ТАЈА

Етнографско истраживање Ренесона (Renesson 2012) показује како борилачке вештине функционишу као средство којим се појединци служе да би се суочили са несигурношћу, преговарали о својим маргинализованим позицијама и изградили облике отпорности у сложеним друштвеним контекстима. Ова студија пружа важан увид у то како тајландски бокс истовремено делује као телесна дисциплина, економска активност и друштвена пракса са институционалним димензијама односно као друштвено поље у Бурдијеовом смислу, структурисано борбама за економски капитал, престиж и културно признање (Bourdieu and Wacquant 1992). Примењујући методологију учесничког посматрања „шегрта-боксера”, инспирисану радом Лоика Вакана (Wacquant 2004), Ренесон показује како тренинг и борба култивишу облике самоконтроле и отпорности, истовремено укључујући борце у густе мреже власника кампова, спонзора, кладионичара и државних

актера. Његова анализа указује на то да се „борба” не завршава у рингу, већ се наставља у ширем пољу друштвене интеракције, у којем се преплићу престиж, новац и облици ритуалне заштите. Поред борбе и спорта, муај тај обухвата и изражене здравствене и терапијске димензије. Интензиван тренинг развија физичку отпорност, кардиоваскуларну издржљивост и психолошку дисциплину, што ову праксу чини привлачном глобалној публици усмереној ка фитнесу и благостању. Уз спортску димензију, опстају и традиционалне терапијске праксе (*naut boran*). Борци се за мечеве припремају уљаним масажама које загревају мишиће и подстичу циркулацију, док се, у складу са схватањима тајландске традиционалне медицине, регулише проток унутрашњег „ветра” (*lom*), чиме се ублажава напетост и подстиче отпорност тела. Након борби, слични третмани користе се у сврху опоравка за смањење упала, ублажавање модрица и отклањање укочености. У савременим условима, ове праксе све чешће се допуњују приступима западне спортске медицине, при чему медицински тимови након већих догађаја спроводе систематске прегледе бораца ради очувања безбедности и контроле повреда.

Оно што муај тај чини јединственим међу борилачким вештинама јесте степен у којем су његове технике и вредносни етос и даље дубоко утемељени у тајландском културном животу. Борилачки клубови су организовани у оквиру линија наслеђа и преноса знања, али се од самог почетка подстиче индивидуално обликовање стила, уместо строгог прилагођавања унапред задатој форми. Културна укорењеност ове праксе отеловљује се кроз ритуале као што су (*wai khru ram muay*), уљане масаже пре борбе (*nuat namman*), посебне режиме исхране, као и основне борбене ставове усклађене са традиционалном музиком (*pi phat muay Thai*). Борци при томе испољавају наизглед парадоксалну смиреност: ум је миран и усредсређен, поглед отворен, док су удари муњевити и прецизни. Удари песницама и ногама усмерени су ка нокауту, док су колена и лактови оштри и одлучни, неретко доводећи до прекида борбе услед посекотина. Међу бројним стилским варијацијама посебно се издваја такозвани „техничарски стил” (*muay fi mue*). Овај стил наглашава агилну и прилагодљиву одбрану и напад из неочекиваних углова, ослањајући се на равнотежу, тајминг и тактичку домишљатост. Он представља израз креативности коју тајландски тренери систематски подстичу,

охрабрујући ученике да развију сопствени ритам и телесни израз, уместо да механички понављају стандардизоване форме.

Учење и практиковање муај таја истовремено производи снажан осећај припадности и континуитета, утемељен у ритуалу, линији наслеђа и заједници. Централно место у том процесу заузима церемонија (*wai khru ram muay*), која се изводи пре сваке борбе. Она спаја гестове поштовања према учитељима (*wai khru*) са ритуализованим „плесом борца” (*ram muay*), уз пратњу традиционалне музике. Покрети варирају у зависности од клуба, линије наслеђа и региона, омогућавајући борцима да искажу идентитет, креативност и везу са сопственим пореклом. Истовремено, овај ритуал делује и као демонстрација вештине: за вешто око, прецизност, равнотежа и смиреност у (*ram muay*) откривају ниво тренинга и техничке зрелости борца. Пре борбе, ритуал има и снажну заштитну и припремну функцију. Он призива духовну заштиту, благослов предака и религијских сила, и истовремено припрема борца на психолошком плану. Борци у ринг улазе са (*mongkhon*), светом, благословеном траком за главу, коју скидају тек по завршетку (*wai khru ram muay*). Око врата често носе заштитне амајлије, посвећене од стране монаха, за које се верује да доносе духовну снагу и заштиту. Око надлактица, током читаве борбе, носе (*prajiod*), благословене траке, док многи имају и (*sak yant*) тетоваже – сакралне геометријске и писане знакове које израђују будистички монаси или духовни учитељи, а за које се верује да штите тело од повреда и усмеравају духовну моћ. Ове ритуалне праксе могу се разумети само у оквиру сложеног религијског поља Тајланда.

Иако је земља религијски разнолика, Теравада будизам (*Theravāda Buddhism*) представља доминантни оквир за заштитне праксе, које су прожете синкретичким елементима браманско-хиндуистичких традиција и локалних анимистичких веровања. Овај хибридни религијски простор најбоље се описује појмом „вернакуларни будизам” (Kitiarsa 2012a), који обухвата и праксе попут муај таја. У том смислу, ритуал, сакрални предмети и телесни записи укорењују борце у специфичан морални и космолошки универзум, учвршћујући везе између линије наслеђа, заједнице и смисла постојања. Управо на тим местима муај тај превазилази оквир „борилачког спорта” и постаје пракса онтолошког утемељења, која борце позиционира у шире

културне и религијске поретке (Vail 2014; Kitiarsa 2005). Са овим димензијама суочавају се и страни практичари који долазе у Тајланд, преговарајући сопствени идентитет и осећај сигурности у новом културном контексту.

ГЛОБАЛНИ СУСРЕТИ И ПАРАДОКС БЕЗБЕДНОСТИ

Посматрање муај таја кроз призму вишедимензионалне безбедности открива низ унутрашњих противречности како унутар појединачних димензија безбедности, тако и између њих. Ове напетости постају посебно уочљиве у глобалним сусретима, када странци долазе на Тајланд ради живота и тренинга, али и када само тајландско друштво изнова преговара место и значење свог националног спорта. У овом одељку ове противречности се тумаче као парадокси вишедимензионалне безбедности, који показују да праксе усмерене ка изградњи отпорности истовремено производе нове облике рањивости.

Денг (Deng 2025) у свом етнографском истраживању прати начине на које страни практичари муај таја обликују сопствени идентитет бораца и позиционирају се у односу на локалне тајландске борце. Његова анализа открива сложену мрежу у којој су физички ризик, економска несигурност, здравствене последице и потрага за онтолошком сигурношћу тесно испреплетени, чинећи муај тај не само спортом, већ вишедимензионалним друштвеним простором у којем се различити облици безбедности истовремено производе и доводе у питање. Истраживање муај тај туризма показује да многи странци у борилачке клубове улазе са очекивањима холистичке или духовне праксе, али убрзо откривају да је борба централна заједничка активност. Учешће у рингу производи социјални и културни капитал, позиционирајући борце као „ратнике“. Управо ту се јасно испољава парадокс борилачких вештина и безбедности: излагање тела повреди постаје основа на којој се граде отпорност, чврстина и осећај припадности. Страх има кључну улогу у овом процесу. Денгови саговорници описују дрхтање пред борбене вечери, немирне и непроспаване ноћи, као и сталну присутност анксиозности. Уместо да се страх избегава, он се интегрише у сам идентитет борца. Ослањајући се на Мота и Робертса (Mott and Roberts 2014), Денг показује како

ритуализована мушка задиркивања, тзв. (*ball-talking*), истовремено потврђују маскулинитет и граде групну солидарност, ублажавајући несигурност кроз телесно и емоционално умирујуће ефекте. Позивајући се на Грина и Еверса (Green and Evers 2020, 13–14), он додатно указује да маскулинитет функционише не као експлицитни идентитет, већ као стил праксе на телесном нивоу, где делује као одговор на страх и рањивост.

У овом контексту, безбедност се не производи елиминацијом ризика, већ његовим прихватањем: борилачки идентитет настаје кроз крхкост, издржљивост и међусобну бригу међу борцима. Денг на крају указује на напетост између западних идеала агресивног маскулинитета и тајландског појма „хладног срца” (*jai yen*), који наглашава смиреност, контролу и издржљивост под притиском. Насупрот тумачењима појединих страних посетилаца, који муаи тај доживљавају кроз дихотомије попут поделе на агресију и самоконтролу или доминацију и потчињеност, Денг закључује да борилачке вештине пружају егзистенцијални ослонац не само кроз надмоћ, већ и кроз неговану издржљивост, ритуал и прибраност – димензије које се у читањима борбе као пуке агресије често губе из вида. Његова анализа показује да се повреда и бол не доживљавају као слабости, већ као „облици отеловљеног капитала”, докази способности да се издржи несигурност и телесни ризик (Deng 2025). Ово указује на то како борилачке вештине кроз телесну дисциплину преображавају искуство напора, али и излагања тешкоћама и физичком болу у друштвено признату вредност. Управо ту се најјасније испољава парадокс: физичка штета која подрива здравствену безбедност истовремено се преобликује у извор психолошке отпорности и друштвеног признања.

Са економског становишта, туризам борилачких вештина повезан са муај тајем производи неуједначене облике безбедности. За један део странаца, учешће у овој пракси остаје у домену слободног времена, финансираног радом на даљину или личним средствима. За друге, међутим, нарочито оне који настоје да обезбеде уговоре са клубовима или да се професионално такмиче, муај тај постаје несигуран и нестабилан извор егзистенције. Ова двојност указује на слојевите начине на које борилачке вештине посредују економску безбедност странаца, на начине који суштински не одступају од искустава локалних практичара. Муај тај може представљати пут ка приходу и, за мали број појединаца,

прилику за друштвени успон кроз међународна такмичења, подучавање или отварање сопствених теретана. Истовремено, ове могућности носе високу телесну цену, будући да су каријере кратке, а дугорочни успех условљен излагањем повредама, ризику и постепеном физичком трошењу.

Китијарсина анализа (Kitiarsa 2012b) јасно артикулише парадокс безбедности који лежи у основи муај таја. С једне стране, боксери су у локалним заједницама препознати као хранитељи породица и симболи успеха, док су, с друге стране, укључени у експлоатативне системе који профитирају од њиховог рада и изложености ризику. Режији тренинга култивишу телесну дисциплину и издржљивост, али истовремено производе повреде, несигурност и скраћене каријере. Управо искуства бола, замора и самодисциплине добијају снажно културно значење, претварајући рањивост у моралну снагу и облик онтолошког утемељења. Муај тај посебно привлачи младе из социјално угрожених средина, јер нуди непосредан приход и обећање друштвене покретљивости. Његов значај, међутим, превазилази индивидуални ниво. Борци који потичу са друштвених маргина учествујући у пракси која је и даље снажно обликована искуствима и тежњама нижих друштвених слојева постају носиоци и преносиоци тајландске културе на међународном нивоу. На тај начин, муај тај се преобликује из локалне праксе преживљавања и отпорности у средство националног престижа и „меке моћи”.

Питање онтолошког утемељења посебно долази до изражаја у Китијарсиној компарацији муај тај бокса и будистичког монаштва две праксе које се на први поглед чине супротстављеним. Једна је усмерена на борбу, телесну динамику, јавну видљивост и стицање материјалне добити. Друга је усмерена на смиреност тела и ума, повлачење из света и одрицање од материјалног. Ипак, обе пружају оквире кроз које тајландско друштво „одоздо” настоји да се суочи са рањивошћу и изгради осећај сигурности. Китијарса упоређује тело боксера (*nak muai*) и тело монаха (*nak buat*), указујући на заједничке елементе у култивисању дисциплинованих и издржљивих мушких тела у савременом Тајланду. У оба случаја, тело се обликује кроз специфичне „технике тела” (Mauss [1977] 2009), мада са различитим циљевима. За боксере, оно је средство борбе за егзистенцију, признање и част. За монахе, тело је истовремено препрека коју треба превазићи и неопходно

средство духовне праксе. У оба поља, мушка тела бивају уписана дисциплином, хијерархијом и моралном сврхом, развијајући облике отпорности који превазилазе непосредне оквире борбе или монашког живота.

На друштвеном нивоу, муај тај отвара путеве ка мобилности и признању, док на националном плану функционише као снажан симбол културног наслеђа и идентитета. Вејл (Vail 2014, 516) показује да митологија муај таја делује као наративни простор у којем тајландски мушкарци изнова обликују сопствене друштвене идентитете, представљајући боксере као херојске фигуре способне да превазиђу свакодневна ограничења „приче које причају сами себи о себи”. Овај наративни оквир не доноси само симболички престиж, већ и осећај егзистенцијалног утемељења, омогућавајући социјално угроженима да себе сагледају изван оквира сопствене несигурности. Анализа муај таја тако показује како отеловљене праксе и наративне традиције заједно преобликују рањивост у континуитет, смисао и вредност, доприносећи онтолошкој безбедности у савременом Тајланду.

Из ове анализе произлази разумевање безбедности као процеса који никада није унапред дат, већ се непрестано изнова конституише кроз противречности између зараде и експлоатације, чврстине и повреде, стабилног идентитета и његовог преосмишљавања. Опстанак муај таја лежи управо у овој сталној динамици преговарања, у балансирању различитих димензија безбедности које се укрштају, преклапају и повремено сударају, стварајући облик безбедности који је проживљен, процесуалан и динамичан, а не фиксиран и трајно стабилан.

ЗАКЉУЧАК

Моје целокупно истраживање борилачких вештина показује да оне представљају културне праксе које носе наслеђе и које, оживљене кроз деловање практичара, обликују целовите културне сфере, истовремено остајући осетљиве на ширу друштвену динамику. Укоренење у традицији, а обликоване вековима промена, ове праксе отеловљују историје отпорности и трајне борбе за опстанак. Од техника блиске борбе на бојном пољу до облика самоодбране у свакодневном животу, борилачке вештине су се непрестано преобликовале у односу на структуре власти,

мењајући своје технике, линије наслеђа и наративе. Истовремено, развијале су се и као театрална представа, као пракса усмерена ка здрављу и као отеловљена уметност, задржавајући уз борбу и пратећу димензију лечења и отпорности.

Виталност културних пракси насталих из народа не може се разумети искључиво кроз њихов обим, већ пре свега кроз њихову дубину, јер су оне утемељене у ономе што је за заједнице егзистенцијално у њиховим вернакуларним космологијама. У овом раду појам безбедности коришћен је као аналитички оквир за испитивање начина на који једна популарна културна пракса одговара на основне људске потребе. Истраживање је показало да праксе борилачких вештина, попут муај таја, опстају управо зато што истовремено обухватају физичку безбедност, егзистенцију, здравље и онтолошко утемељење, повезујући припадност заједници са оријентацијом у ширем космолошком поретку.

Оно што из анализе најјасније произлази јесте парадокс безбедности, сложена и често противречна повезаност њених различитих димензија. Свака тежња ка безбедности настаје из искуства несигурности, а сваки покушај изградње отпорности истовремено производи нове облике рањивости. Друштвене и културне иновације увек бивају изнова тумачене, преобликоване и оспораване у ширем друштвеном контексту, чиме се отварају нове тензије и нова поља значења. Управо из тог разлога, истраживање културних пракси као што су борилачке вештине добија посебну аналитичку снагу онда када се оне сагледавају у својој вишедимензионалној, проживљеној сложености. Овај рад понудио је уводни, аналитички фокусиран увид у међусобно дејство различитих димензија безбедности. Он показује да борилачке вештине могу послужити као снажна аналитичка призма за разумевање начина на које се у савременим друштвима преплићу отпорност, рањивост и културни континуитет не као стабилна стања, већ као динамични и увек изнова преговарани процеси.

РЕФЕРЕНЦЕ

- Baker, Chris, and Pasuk Phongpaichit. 2017. *A History of Ayutthaya: Siam in the Early Modern World*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Bourdieu, Pierre, and Loïc Wacquant. 1992. *An Invitation to Reflexive Sociology*. Chicago: University of Chicago Press.
- Buzan, Barry. [1983] 1991. *People, States and Fear: An Agenda for International Security Studies in the Post-Cold War Era*. Boulder, CO: Lynne Rienner.
- Buzan, Barry, Ole Wæver, and Jaap de Wilde. 1998. *Security: A New Framework for Analysis*. Boulder, CO: Lynne Rienner.
- Ćurčić, Slađana. 2024. "Cultural Dimensions of Safe Cities." *Policy of National Security* 27 (2): 183–208. DOI: 10.5937/pnb2743653.
- Deng, Jiange. 2025. "'I Beat a Thai': Performing White Masculinity in Thailand's Muay Thai Fighting Tourism." *Gender, Place & Culture* 33 (3): 1–17. DOI: 10.1080/0966369X.2025.2523893.
- Der Derian, James. 2009. *Critical Practices in International Theory: Selected Essays*. London: Routledge.
- Giddens, Anthony. 1991. *Modernity and Self-Identity: Self and Society in the Late Modern Age*. Stanford, CA: Stanford University Press.
- Goldstein, Daniel M. 2010. "Toward a Critical Anthropology of Security." *Current Anthropology* 51 (4): 487–517. DOI: 10.1086/655789.
- Green, Kyle, and Clifton Evers. 2020. "Intimacy on the Mats and in the Surf." *Contexts* 19 (2): 10–15. DOI: 10.1177/1536504220920188.
- Gusterson, Hugh, and Catherine Besteman. 2009. *The Insecure American: How We Got Here and What We Should Do About It*. Berkeley: University of California Press.
- Hobbes, Thomas. [1651] 2003. *Leviathan*. Bristol: Thoemmes Continuum.
- Khaosod English. 2023. "Buakaw Trains American Soldiers in Cobra Gold's SAO." *Khaosod English*. March 5, 2023. <https://www.khaosodenglish.com/news/2023/03/05/buakaw-trains-american-soldiers-in-cobra-golds-sao/>.
- Kitiarsa, Pattana. 2005. "'Lives of Hunting Dogs': Muai Thai and the Politics of Thai Masculinities." *South East Asia Research* 13 (1): 57–90. DOI: 10.5367/0000000053935223.

- Kitiarsa, Pattana. 2012a. *Mediums, Monks, and Amulets: Thai Popular Buddhism Today*. Chiang Mai: Silkworm Books.
- Kitiarsa, Pattana. 2012b. "Of Men and Monks: The Boxing-Buddhism Nexus and the Production of National Manhood in Contemporary Thailand." Paper presented at the *International Conference on "Mega-Sporting Events in the Age of New Developmentalism: Perspectives from Asia"*, Enyuu Gakusya, Hokkaido University, Sapporo, Japan, July 28–29.
- La Loubère, Simon de. 1693. *A New Historical Relation of the Kingdom of Siam*. London: Printed by F.L. for Thomas Horne, Francis Saunders, and Thomas Bennet.
- Mauss, Marcel. 2009. *Techniques, Technology and Civilization*. New York: Durkheim Press.
- Marx, Karl. [1843] 1967. *On the Jewish Question*. In *Writings of the Young Marx on Philosophy and Society*, eds. and trans. Loyd D. Easton and Kurt H. Guddat, 24–52. New York: Anchor Books.
- Montesquieu, Charles-Louis de Secondat, Baron de. 1979. *De l'esprit des lois*. Paris: Garnier-Flammarion.
- Mott, Carrie, and Susan M. Roberts. 2014. "Not Everyone Has (the) Balls: Urban Exploration and the Persistence of Masculinist Geography." *Antipode* 46 (1): 229–245. DOI: 10.1111/anti.12033.
- Nation Thailand. 2023a. "Army Chief Wants Military Schools to Teach Muay Thai." *The Nation Thailand*. February 14, 2023. <https://www.nationthailand.com/thailand/general/40024887>.
- Nation Thailand. 2023b. "Royal Thai Army Takes a Ringside Seat to Promote Muay Thai Internationally." *The Nation Thailand*. September 16, 2023. <https://www.nationthailand.com/thailand/general/40031092>.
- Nation Thailand. 2024. "IFMA & Sports Authority of Thailand Train Muay Thai Trainers." *The Nation Thailand*. April 25, 2024. <https://www.nationthailand.com/blogs/news/sport/40037539>.
- Nešković, Marta. 2024. "Embodied Spirituality: Shaolin Martial Arts as a Chan Buddhist Practice." *International Journal of Anthropology and Ethnology* 8 (3): 104. DOI: 10.1186/s41257-024-00104-5.
- Nešković, Marta. 2025. *Shaolin Kung Fu: Exploring Chan Buddhism, Monastic Community, and Martial Arts*. London: Routledge.
- Newman, Edward. 2010. "Critical Human Security Studies." *Review of International Studies* 36: 77–94. DOI: 10.1017/S026021050999051X.

- Paris, Roland. 2001. "Human Security: Paradigm Shift or Hot Air?" *International Security* 26 (2): 87–102. DOI: 10.1162/016228801753191141.
- Renneson, Stéphane. 2012. *Les coulisses du Muay Thai: Anthropologie d'un art martial en Thaïlande*. Paris: Les Indes savantes.
- Robin, Corey. 2004. *Fear: The History of a Political Idea*. Oxford: Oxford University Press.
- Saengsawang, Nattawat, Wanna Siladech, and Wacharin Laxanaphisuth. 2015. "The History and Development of Muaythai Boran." *Journal of Sports Science* 3: 148–154. DOI: 10.17265/2332-7839/2015.03.007.
- Ullman, Richard H. 1983. "Redefining Security." *International Security* 8 (1): 129–153. DOI: 10.2307/2538489.
- United Nations Development Programme [UNDP]. 1994. *Human Development Report 1994: New Dimensions of Human Security*. New York: Oxford University Press.
- Vail, Peter. 2011. "Muay Thai: Inventing Tradition for a National Symbol." In *Martial Arts as Embodied Knowledge: Asian Traditions in a Transnational World*, eds. Douglas S. Farrer and John Whalen-Bridge, 107–130. Albany: State University of New York Press.
- Vékony, Daniel. 2020. "Ontological Security." In *The Palgrave Encyclopedia of Global Security Studies*, eds. Scott Romaniuk, Manish Thapa, and Peter Marton, 1–10. Cham: Palgrave Macmillan.
- Vuletić, Dejan. 2025. "The Importance of New Technologies in Military Officer Education." *The Policy of National Security* 30 (3): 83–102. DOI: 10.5937/pnb3057896.
- Wacquant, Loïc. 2004. *Body & Soul: Notebooks of an Apprentice Boxer*. Oxford: Oxford University Press.
- Walt, Stephen M. 1991. "The Renaissance of Security Studies." *International Studies Quarterly* 35 (2): 211–239. DOI: 10.2307/2600471.

Marta Nešković*

*Institute of History of Natural Sciences,
Chinese Academy of Sciences, Republic of China*

MULTIDIMENSIONAL SECURITY IN MUAY THAI PRACTICE**

Resume

This article explores how martial arts, and Muay Thai in particular, can be understood as cultural practices that respond to the multidimensional character of human security. Historically tied to military defense, Muay Thai has undergone significant transformations, evolving into a codified sport, a national heritage, and a global industry. Today, its reach extends well beyond the battlefield, contributing to physical security through self-defense, to economic security through professional fighting and transnational networks, to health security through training, resilience, and therapeutic practices, and to ontological security through rituals, religious beliefs, and cosmological orientations that provide meaning and assurance. The analysis draws on ethnographic accounts and selected works to trace these multidimensional roles. It emphasizes how the historical and contemporary development of Muay Thai reflects shifting perceptions of insecurity in Thai society from colonial threat and battlefield survival to modern concerns with economic precarity, bodily endurance, and cultural recognition. Psychological aspects such as self-discipline and emotional regulation are treated here as part of health security, while ontological security encompasses the deeper assurance offered by ritual, cosmology, and embodied continuity. The perspectives of foreign practitioners offer an additional lens, showing how Muay Thai is encountered through national narratives and reinterpreted when lived in practice. At the same time, contradictions emerge both within and across these domains: economic opportunity versus exploitation, physical toughness versus bodily harm, cultural rootedness versus its reinvention for global prestige. These

* E-mail address: martaneskovic@ihns.ac.cn; ORCID: 0000-0001-6883-9556.

** This research was conducted as part of a postdoctoral program at the Institute of History of Natural Sciences, Chinese Academy of Sciences.

contradictions are best understood as paradoxes of security, where each pursuit of stability simultaneously generates new vulnerabilities. More broadly, the article situates Muay Thai within the long arc of martial arts as heritage practices. They are shaped by centuries of social change yet remain responsive to contemporary pressures, embodying histories of resilience and survival. From battlefield techniques to health-oriented practices and global performance, martial arts continue to adapt while retaining their capacity to heal as well as to fight. By examining Muay Thai as a multidimensional security domain, the article underscores how cultural practices mediate the interplay of resilience, vulnerability, and cultural continuity in the face of shifting social worlds.

Keywords: multidimensional security, martial arts, Muay Thai, resilience and vulnerability, cultural heritage, ethnography of sport.

* Овај рад је примљен 11. септембар 2025. године, а прихваћен за штампу на састанку Редакције 27. фебруара 2026. године.